

ทกลอง
↓ ลัว
ชีวิตยาว

ไม่มีอะไรที่มาแล้วไม่ไป

พ. นवलจันทร์

อย่าทำใจ

มักมีคำกล่าวว่า “ให้ทำใจ” เมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่ดีเกิดขึ้นในชีวิตของใคร ผู้ใดผู้หนึ่ง คนไทยเราจะใช้คำนี้บ่อยมากหรืออาจเป็นมาตรฐานเลยก็ว่าได้ แท้จริงแล้วใจนี้ทำไม่ได้นะ ใจนี้ไม่ได้มีไว้เพื่อให้เข้าไปกระทำนะ และในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไม่ได้มาฝึก “ทำใจ” แต่มาศึกษาเพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของใจ เข้าใจความเป็นจริงของจิตใจ เมื่อเข้าใจ “ใจ” แล้ว แจ่มแจ้งในใจแล้ว ก็จะไม่ทุกข์ใจอีกต่อไป

และแน่นอนว่า ถ้าจะให้เข้าใจ “ใจ” ก็จะต้องไม่ไป “ทำใจ” ไม่เข้าไปทำอะไรกับใจ เพราะทำใจมาตลอดหรือเปล่าจึงไม่สามารถที่จะเข้าใจ “ใจ” ได้ ก็เลยต้องทุกข์ใจ เป็นทุกข์ใจมานานแล

ดังนั้นคำสอนใดที่สอนให้ “ทำใจ” สอนให้เข้าไปกระทำใจ จึงยังถือว่าเป็นการสอนที่ยังไม่พ้นไปจากทุกข์ได้ (ยังไม่พ้นเพราะยังต้อง “ทำ” อยู่) เมื่อมีการสอนให้ทำใจ ก็จะเกิดการเข้าใจว่าใจเป็นของเรา เราเป็นเจ้าของใจ และเมื่อเข้าใจว่าใจเป็นของเรา หรือเราเป็นเจ้าของใจ ก็จะเข้าไปทำการบังคับใจ ควบคุมจิตใจ เพื่อให้อยู่ในอำนาจ ยิ่งเป็นการไปเพิ่มให้เกิด “อึดตา” ยิ่งๆ ขึ้น ยิ่งไปปฏิบัติหรือปฏิบัติไปๆ อึดตาก็จะยิ่งเพิ่มพูนทวียิ่งขึ้นๆ แท้จริงแล้ว *สพเพ ธมมา อนตตา* ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา ถ้าเราไปมีอึดตา (คือพยายามบังคับ) กับอนัตตา (สภาพที่บังคับไม่ได้) เราก็คจะมีส่วนแห่งความเป็นบ้า

ที่ผ่านๆมา เราบ้ามาตลอดหรือเปล่า เพราะถูกสอนให้บ้าหรือเปล่า
เพราะมีคำสอนที่สอนเพื่อให้บ้าหรือเปล่า ตื่นกันได้แล้ว ช่วงเวลาแห่งการ
ตื่นได้มาถึงแล้ว

กิจที่ควรทำ

เมื่อผู้อื่นมีทุกข์และถ้าเรายังมีทุกข์อยู่เช่นผู้อื่น แล้วเราผู้มีทุกข์จะไปช่วยให้ผู้อื่นไม่ทุกข์หรือพ้นทุกข์ไปได้ได้อย่างไร ดีไม่ดีอาจเป็นการไปเพิ่มทุกข์หรือไปทำให้เขาทุกข์หนักขึ้นก็ได้นะ ดังนั้นการปฏิบัติเพื่อให้ตัวเองพ้นไปจากทุกข์ก่อนจึงเป็นสิ่งที่สมควรทำอย่างยิ่ง

เป็นความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า ถ้าเรายังทุกข์เต็มที่อยู่ ยังกลัดกลุ้ม ร้อนรุ่ม หงุดหงิดโมโห อาฆาตพยาบาท อิจฉาริษยาอยู่ ยังเปล่าเปลี่ยว อ้างว้างหงอยเหงาอยู่ หรือยังอยากไม่รู้จบไม่รู้ล้นอยู่ หรือพร่องอยู่เป็นนิจได้เท่าไรก็ไม่รู้จักพอ ถมเท่าไรก็ไม่รู้จักเต็ม ยังต้องการความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่นอยู่ ยังต้องการกำลังใจจากผู้อื่นอยู่ ยังต้องหวังให้ผู้อื่นปลุกใจ ปลอบใจอยู่ ฯลฯ แล้วอย่างนี้เราจะไปช่วยใครๆ ได้ เพราะแม้ตัวเรายังเป็นที่พึ่งให้กับตัวไม่ได้

ช่วยตัวเราก่อนท่าน ก่อนที่จะไปช่วยผู้อื่น ดูแลตัวเอง ชื่อว่าดูแลผู้อื่น รักษาตัวเราก็คือว่ารักษาผู้อื่นไปด้วย เพราะผู้อื่นจะได้ไม่ต้องมาคอยดูแลเรา ผู้อื่นจะได้ไม่ต้องมาคอยรักษาเรา เราจะไม่เป็นภาระให้กับผู้อื่น และถ้าทุกคนทำได้อย่างนี้ ต่างก็ทำกิจการหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง ให้ดีที่สุด สังคมก็จะมีความสุขสันติภาพก็จะเกิดขึ้นจริงๆ

โดยธรรมดาทั่วไปแล้ว ถ้าเรามีสิ่งใด เราก็ย่อมจะนำสิ่งนั้นไปให้ผู้อื่น
ได้ แต่ถ้าตัวเราไม่มีสิ่งนั้น เราก็ไม่สามารถให้สิ่งนั้นกับใครๆ ได้จริงๆ
ตัวเราไม่มีความสุข แล้วเราจะไปทำให้ผู้อื่นมีความสุขได้อย่างไร
ถ้าเราไม่มีธรรมะ เช่น เมตตา กรุณา เป็นต้น แล้วผู้อื่นจะได้รับธรรมะ
จากเราได้อย่างไร

ตรงข้าม ถ้าเรามีความทุกข์ เราก็จะไปเพิ่มทุกข์ให้กับผู้อื่น ถ้าเรา
มีกิเลสมาก เราก็จะไปทำให้ผู้อื่นมีกิเลสมากไปด้วย ถ้าเรามีปัญหาแล้วเรา
จะไปแก้ปัญหานั้นให้ผู้อื่นได้อย่างไร ถ้าเรายังโง่เง่า ไร้สาระอยู่ เราจะไป
ทำให้ผู้อื่นฉลาดปราดเปรื่องได้อย่างไร ถ้าเรายังจมแช่อยู่ในห้วงแห่งวิภูษะ
อยู่ แล้วเราจะไปช่วยให้ผู้อื่นพ้นไปจากวิภูษะได้อย่างไร

พึ่งตัวเองให้ได้แล้วผู้อื่นจะได้พึ่งเรา หรือมีเราเป็นที่พึ่งได้ กิจที่ควรทำ
โดยสรุปก็มีเพียงเท่านั้น คือพึ่งตัวเองได้และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ ถ้าช่วย
ตัวเองได้แล้ว ท่านจะช่วยคนได้ทั้งจักรวาล

คำตอบสุดท้าย

“เงิน” ไม่ใช่คำตอบสุดท้าย แต่ก็คือคำตอบ ไม่ได้บอกว่าไม่ใช่คำตอบ
แท้จริงคือคำตอบ แต่ยังไม่ใช้ “คำตอบสุดท้าย” นั้นเอง

ไม่ใช่ไม่สำคัญ แต่จริงสำคัญยิ่ง แต่ยังไม่ใช้สิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต

ไม่ใช่ไม่จำเป็น แต่จริงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ยังไม่ใช้สิ่งจำเป็นที่สุดในชีวิต

ไม่ใช่ไม่ควรรแสวงหา แต่จริงเป็นสิ่งที่ควรรแสวงหา แต่ยังไม่ใช้สิ่งที่
ควรรแสวงหาที่สุดในชีวิต

ไม่ใช่ไม่ควรมี แต่จริงเป็นสิ่งที่ควรมี แต่ยังไม่ใช้สิ่งที่ควรมีที่สุด
ในชีวิต

ไม่ใช่ไม่ดี แต่จริงเป็นสิ่งที่ดี เพียงแต่ยังไม่ใช้สิ่งดีที่สุดสำหรับชีวิต

ไม่ใช่ไม่มีสาระ แต่จริงสารถืออยู่ แต่ยังไม่ใช้สาระที่สุดของชีวิต

ไม่ใช่ไม่มีประโยชน์ แต่จริงเป็นสิ่งที่มประโยชน์ แต่ยังไม่ใช้สิ่งที่
ประโยชน์ที่สุดในชีวิต

ไม่ใช่ไม่มีค่า แต่จริงเป็นสิ่งมีค่า แต่ยังไม่ใช้สิ่งมีค่าที่สุดสำหรับชีวิต

ไม่ใช่ไม่มีคุณ แต่จริงเป็นสิ่งที่มคุณ เพียงแต่ยังไม่ใช้สิ่งที่มีคุณที่สุด
ของชีวิต

ไม่ใช่ไม่มีความหมาย แต่จริงความหมายมี แต่ยังไม่ใช้สิ่งที่ม
ความหมายที่สุดในชีวิต

แล้วถ้าอย่างนั้น อะไรล่ะคือคำตอบที่เป็นคำตอบสุดท้าย ขอตอบว่า
ได้แก่ “ความรู้สึกตัว” เป็นคำตอบสุดท้ายที่เป็นคำตอบสุดท้ายได้จริง ๆ
คำตอบสุดท้ายที่วันนี้ได้แก่ การไม่ต้องถามและไม่ต้องตอบกันอีกต่อไป
(เข้าสู่พระนิพพาน) ถ้ามีเงินมหาศาล แต่ถ้าไม่รู้สึกตัว จะมีประโยชน์อันใด
เล่า ตายไปก็ไปสู่อบายภูมิ มีนรก เปรต อสุรกาย และสัตว์เดรัจฉาน

เงินปิดอบายภูมิไม่ได้ แต่ “ความรู้สึกตัว” นี้ปิดได้อย่างแน่แท้ จนถึง
ขั้นเข้าสู่พระนิพพาน พ้นจากการเวียนว่ายในสังสารวัฏได้ นี่คือการพ้นทุกข์
ถึงมีเงินก็ไม่อาจพ้นทุกข์ได้เพราะเงิน เงินทำให้ท่านพ้นทุกข์ไม่ได้ (ไม่พ้น
จากวิภวภูติ) ดีไม่ติอาจเป็นการก่อกบฏก่อชาติ สร้างภพสร้างชาติ สร้างเวร
สร้างกรรมอย่างไม่จบไม่สิ้น และส่วนมากก็เป็นอย่างนี้จริง ๆ แม้จะเอาไป
ทำบุญทำทานมาก ทำมากขนาดไหนก็ยังไม่พ้นไปจากวิภวภูติ

ดังนั้นเมื่อมีเงินมาก ๆ แล้ว ก็ควรนำเงินนี้มาเป็นประโยชน์ในการ
เกื้อกูลให้เกิด “ความรู้สึกตัว” ด้วย นำเงินนี้มาเป็นเหตุเป็นปัจจัยเพื่อให้ได้
เกิด “ความรู้สึกตัว” ด้วย ไม่ใช่ นำเงินไปใช้แต่ในทางที่ทำให้เกิดความหลง
มัวเมา ประมาทขาดสติ หรือในทางเมาบุญ เมาบารมี เมาสวรรค์ เทวดา
นางฟ้า เท่านั้น

รู้สึกตัวเกิดขึ้นแล้วจะได้คำตอบของชีวิต และเป็นคำตอบสุดท้าย
ที่เป็นสุดท้ายได้จริง ๆ

ผิดศีลไม่ผิดธรรม

ถ้าทำผิดศีลก็อย่าผิดธรรม ถ้าไม่ผิดธรรม ถึงทำผิดศีลก็ชื่อว่าทำ
ไม่ผิด

แรกเริ่มเดิมทีสมมติว่าระดับของธรรมะในจิตใจของเรายังมีน้อย
ดังนั้นโอกาสที่จะล่วงละเมิดหรือทำผิดศีลจึงมีมาก (เป็นเรื่องธรรมดา) แต่ถ้า
เริ่มฝึกปฏิบัติธรรม ระดับของธรรมะในจิตใจก็จะเพิ่มมากขึ้นๆ เมื่อ
ระดับของธรรมะในจิตใจในใจมีมากขึ้นแล้ว โอกาสที่จะล่วงละเมิดหรือทำ
ผิดศีลก็จะมีน้อยลงๆ เช่นสมมติว่า

ระดับธรรมะเท่ากับ ๑๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะมีถึง ๙๐%
ระดับธรรมะเท่ากับ ๒๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเป็น ๘๐%
ระดับธรรมะเท่ากับ ๓๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเป็น ๗๐%
ระดับธรรมะเท่ากับ ๔๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเป็น ๖๐%
ระดับธรรมะเท่ากับ ๕๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเท่ากับ ๕๐%
ระดับธรรมะเท่ากับ ๖๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเป็น ๔๐%
ระดับธรรมะเพิ่มเป็น ๗๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเหลือ ๓๐%
ระดับธรรมะเพิ่มเป็น ๘๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเหลือ ๒๐%
ระดับธรรมะเพิ่มขึ้นเป็น ๙๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะมีเพียง ๑๐%
และเมื่อระดับของธรรมะเต็ม ๑๐๐%	โอกาสในการทำผิดศีลก็จะเป็น ๐%

ดังนั้นไม่ควรผิดธรรมนะ “ธรรม”ในที่นี้หมายถึงการปฏิบัติกรรมฐาน ทั้งสมถะและวิปัสสนา

เมื่อกรรมฐานหรือธรรมะอยู่ในจิตในใจแล้ว เจตนาในการล่วงละเมิด หรือทำผิดศีลมันก็ไม่มีเองแหละ และก็หาเหตุผลมาประกอบไม่ได้เลยว่ามีเหตุผลอะไรหนอที่จะต้องทำผิดศีลหรือล่วงละเมิด ซึ่งผิดกับตอนต้นที่ยังไม่ได้ฝึกปฏิบัติกรรมฐาน ช่างมีเหตุมีผลมากมายในการที่จะล่วงละเมิดหรือทำผิดศีล

เหตุนั้น วิธีที่ดีที่สุดในการที่จะไม่ทำผิดศีลก็คือ “การปฏิบัติธรรม”

เหตุแห่งทุกข์

ความสำเร็จมาจากความล้มเหลว ถ้าคิดว่า“ทำ”ได้สำเร็จ ถ้ารู้ลึกกว่า “ทำ”ได้ตั้งใจ ทำได้ตามต้องการ นี่คือการล้มเหลว

เพราะ“ธรรม”ทั้งปวงเป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจ ให้อยู่ในอำนาจไม่ได้ เพราะต้องขึ้นกับเหตุปัจจัย และเหตุปัจจัยต่างๆ ก็เป็นเพียงกระแสของ เหตุปัจจัย ไม่ขึ้นกับใครๆ จะให้เป็นไปตามปรารถนาหาได้ไม่ ใน“วิปัสสนากรรมฐาน” เริ่มต้นที่อนัตตาและก็จะจบลงตรงที่อนัตตาเหมือนกัน หมายถึง จุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายเป็นจุดเดียวกัน

เพราะถ้าเริ่มต้นที่อัตตาแล้วจะไปจบลงที่อนัตตาได้อย่างไร ถ้าเริ่มต้นที่อัตตาก็จะเป็น“อัตตภาวนา”ไปตลอด ไม่มีทางเข้าถึงอนัตตาได้ แท้จริงฝึกปฏิบัติเพื่อให้ประจักษ์ชัดว่า ทำให้ได้ตั้งใจไม่ได้ บังคับควบคุมไม่ได้ ยึดเอาไว้ไม่ได้ เพราะไม่มีตัวที่จะให้ยึด ไม่รู้ว่าจะไปคว้าเอาตัวที่ไหนมา เพื่อการยึด ความพยายามที่จะทำให้ได้ตั้งใจ ที่จะยึดเอาไว้ เป็นต้น เหล่านี้แหละคือเหตุแห่งทุกข์ ฉะนั้นไม่ใช่ฝึกปฏิบัติเพื่อการบังคับให้ได้ รวมทั้ง บังคับที่จะไม่ให้บังคับก็ไม่ได้

เมื่อประจักษ์ชัดว่าบังคับไม่ได้ ก็ละจากความพยายามที่จะไปบังคับ ควบคุมกดปุ่ม เมื่อไม่ต้องไปมีภาระบังคับสภาวะ การปฏิบัติก็จะสะดวก งานทางจิตก็จะเป็นอิสระ ปลอดปล่อยปลอดโปร่ง เบาเนื้อเบาตัว ไม่หนักอก

หน้าใจอีกต่อไป นี่คือวิปัสสนาแท้ๆ ต่อไปก็จะเห็นจริงตามความเป็นจริง
จริงๆ เมื่อความจริงปรากฏชัดจะเฉพาะหน้าอย่างนี้แล้วก็จะ“อตัมมยตา”
คือ ภูไม่เอากับมึงแล้วว้าย สลัดสละคลายคืนถอดถอน และก็หลุดพ้นทันที
เมื่อพ้นแล้วก็รู้ว่าพ้นแล้ว เป็น“ธรรมนิยามตา” พ้นแล้วจากสภาวะทั้งปวง
ไม่ติดอยู่กับสภาวะใดๆอีกต่อไป พ้นแล้วจากธาตุ ๔ ชั้น ๕ ไม่ติดอยู่กับ
ธาตุ ๔ ชั้น ๕ อันนี้หรืออันไหนๆอีกต่อไป พ้นแล้วจากโลกทั้งปวง ไม่ว่า
โลกไหนๆ จักรวาลใดๆ ก็ไม่ติดอีกต่อไป ถึงอยู่ในโลกก็เป็นอิสระจาก
โลก ไม่โดนเขี้ยวเล็บหรือพิษสงของโลกตบหน้าเอา ชีวิตที่เหลืออยู่ก็อยู่
เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโลก และไม่ขัดโลกไม่ขวางโลก ไม่มีการเดินขบวน
ขับไล่โลกเป็นอันขาด อยู่ก็อยู่เพื่อทำหน้าที่ ไม่ติดในการอยู่ ไม่ติดในการไป

ดังนั้นการไปหรือการอยู่ก็ไม่ได้ต่างกัน อยู่ก็คืออยู่ ไปก็คือไป ไม่ได้
ปรารถนาการอยู่ (จุดรั้งเอาไว้ไม่ให้ตาย) และก็ไม่ได้ปรารถนาการไป (ไม่ดูแล
รักษาอัฐภาพ) พ้นแล้วทั้งจากสภาพการอยู่และสภาพของการจากไป ถึง
อยู่ ท่านก็ไม่ได้อยู่ ไม่มีท่านในการอยู่ แล้วท่านจะไปได้อย่างไร จะมีท่าน
ในการไปได้อย่างไร ท่านไม่ได้พรวดจากจรไปไหน แต่ท่านก็ไม่ได้อยู่ เมื่อ
ไม่มีการอยู่ร่วม ใดหนเลยจะมีการจำพรวด

แม่โกกกไว้

“การพูดให้เข้าใจ ได้แก่การพูดให้ไม่เข้าใจ การสอนให้เข้าใจ ได้แก่การสอนให้ไม่เข้าใจนั่นเอง”^๒

ถ้าพูดให้เข้าใจ เขาจะไม่เข้าใจ“ใจ”เขาได้ ถ้ามีแต่การสอนให้เข้าใจเพียงอย่างเดียว เขาอาจจะไม่เข้าใจ“ใจ”ก็เป็นได้ เพราะไม่เข้าใจในสิ่งที่สอน จึงย้อนกลับมาเข้าใจ“ใจ”ได้ มารู้ที่จิตมารู้ที่ใจ แล้วก็จะแจ่มแจ้งในจิตในใจ และจบได้

แต่ถ้าเขาเข้าใจในเรื่องหรือข้อความซึ่งเป็นสมมติบัญญัตินั้นก็ไหลตามเรื่องตามราว ตกเข้าไปอยู่ในห้วงแห่งจินตนาการ การปรุงแต่งอันวิจิตรและคิดนึกตรึกตรองร้อยแปดพันประการ ฟังไปก็คิดตามไป วิพากษ์วิจารณ์ตามไป ตัดสินพิพากษาตามไป ให้คะแนนตามไป จัดระเบียบหมวดหมู่ให้เสร็จ เป็นต้น แต่ก็ไม่เห็นจิตเห็นใจ ไม่รู้จิตใจ และไม่เข้าใจ“ใจ”ตัวเอง

^๒ คือถ้าสอนให้เข้าใจก็แค่เข้าใจในสิ่งที่สอน แต่จะไม่สามารถเข้าใจ“ใจ”ของตัวเองเลย เพราะมันแต่ส่งจิตออกนอก ไม่ได้มาดูกาย ไม่ได้มาดูใจ มันแต่ไปตั้งใจฟังว่าเขาพูดเรื่องอะไร ไปเข้าใจในภาษาซึ่งเป็นสมมติบัญญัติ เข้าใจแต่เรื่องข้างนอก แต่ถ้าพูดให้ไม่เข้าใจ เมื่อไม่เข้าใจในสิ่งที่พูดก็จะตัดความตั้งใจในการฟัง ตัดการทำความเข้าใจแล้วหันมาดูใจ เห็น“ใจ”ที่งมงาย ไม่เข้าใจ นั่นแหละเข้าใจแล้ว

เพราะเป็นการส่งจิตออกไปข้างนอก ในขณะที่นั้นจะไม่รู้เนื้อตัวรู้สึกตัวเลย จะไม่มีความรู้สึกตัวเหลืออยู่เลย ปรมาตถสภาวะหายไปหมดเลย มีแต่สมมติ-บัญญัติ ปรมาตถธรรมทั้ง ๔ อันได้แก่ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน จะไม่มีวันเข้าถึงได้เลย มีแต่จะตกเข้าไปอยู่ในวังวนหรือกระแสแห่งการปรุงแต่ง แล้วก็หลงไหลได้ปลื้มหรือเคลิบเคลิ้มไปกับการปรุงแต่ง ยิ่งปรุงแต่งมากเท่าใด ก็จะยิ่งห่างไกลออกไปจากความจริงที่เป็นจริงแท้ๆ ยิ่งๆ ขึ้น ก็จะได้แค่ความสุขแบบหลอกๆ เท่านั้น ความจริงแบบหลอกๆ เท่านั้น เหมือนกับการใส่แว่นตาสีชมพูหรือสีต่างๆ ตามแต่ชนิดของการปรุงแต่ง เรียกว่าเห็นสิ่งต่างๆ ผ่านเลนส์ ไม่ได้เห็นจริงตามความเป็นจริงแบบจริง ๆ

คนเราเกิดมาก็จะมีแว่นตาสีดำติดตามาด้วยเลย ซึ่งก็ได้แก่โมหะหรืออวิชชา พอเจริญเติบโตมาก็ได้แค่ทำความสะอาดเช็ดถูแว่นตาสีดำ เพื่อให้มองเห็นให้ชัดเจนเท่านั้น หรืออย่างดีก็แค่หาซื้อเลนส์ใหม่มาใส่ แต่ก็เป็นการใส่ทับเข้าไปกับเลนส์เดิมที่เป็นสีดำเท่านั้น แต่ไม่เคยคิดจะถอดแว่นตาสีดำออกเลย เพราะคิดไม่ถึงหรือคิดไม่ได้จริงๆ สัตว์โลกทั้งหลายก็จะเป็นอยู่อย่างนี้ ทำได้ดีที่สุดก็เพียงแค่ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาเลนส์ชนิดต่างๆ เอามาใส่ทับซ้อนเข้าไปกับเลนส์สีดำเท่านั้น เพราะอวิชชาเข้าครอบงำแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร ได้แก่ความปรุงแต่งชนิดต่างๆ ตามหลักของปฏิจลสมุปบาท ซึ่งเป็นวงจรแห่งความทุกข์หรือวงจรแห่งวิภวาทะทุกข์

และยิ่งทำการปรุงแต่งมากเท่าใด ก็ยิ่งเป็นการไปเพิ่มวงจรแห่งวิภวาทะทุกข์มากขึ้นเท่านั้น วงจรก็ยิ่งหนาแน่นเพิ่มขึ้น จนหาเบื้องต้นไม่ได้ หาเบื้องต้นไม่พบจริง ๆ และก็เป็นความจริงที่สมเหตุสมผลที่สุดว่า เมื่อโมหะหรืออวิชชาเข้าครอบงำแล้ว โมหะหรืออวิชชาเขาจะบัญชาการให้เราสาวเข้าไปถึงตัวของเขาเองได้อย่างไร ก็ไม่มีทางจะเป็นไปได้อยู่แล้ว มีแต่จะสาวออกไปๆ ออกไปไหนก็ไม่รู้ แม้แต่ผู้สาวเองก็ยังไม่รู้เหมือนกันว่าจะสาวไปทำไม สาวเพื่ออะไร แล้วจุดหมายปลายทางของการสาวอยู่ตรงไหน จุดจบอยู่ที่ไหน แต่ก็ยังคงสาวต่อไป (ปรุงแต่งต่อไป) แล้วก็หยุดไม่ได้ด้วย

เพราะไม่รู้ว่าจะหยุดยังไง ถึงอยากหยุดก็หยุดไม่ได้ (ยิ่งอยากหยุดยิ่งไม่มีทางหยุดได้)

สาว (ปรุ้งแตง) ไปทำบุญทำทานก็เรียกว่า“บุญญาภิสังขาร” แต่ก็ยังไม่ใช้จุดจบของการสาว ได้แก่งั้นไปจากวัฏสงสารไม่ได้เพราะบุญสาว (ปรุ้งแตง) ไปทำบาปอกุศล ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ เป็นต้น ก็เรียกว่า“อบุญญาภิสังขาร” อันนี้ยิ่งแล้วใหญ่ เพราะมีผลไปอบายทุกคติ แม้ขณะปัจจุบันทันด่วนก็ได้รับผลแล้ว ท่านเรียกว่า“สหชาติผล” คือผลที่เกิดพร้อมพร้อมด้วยในขณะกระทำการกรรม เช่น โกรธ โมโห ฉุนเฉียว นรกในใจก็เกิดขึ้นแล้ว เป็นต้น

สาว (ปรุ้งแตง) ไปทำสมาธิภาวนาจนถึงได้รูปฌาน อรูปฌาน ที่เรียกว่า“อเนญชาภิสังขาร” แต่ก็พ้นไปจากวัฏสงสารไม่ได้ เพียงไปจอดแช่อยู่ที่สถานีพรหมโลกเท่านั้น และเมื่อหมดเวลาจอดแล้ว ก็ต้องวิ่งว่อนท่องเที่ยวเดินทางต่อไป ได้แก่งั้นทำกรรมต่อไปอีก วิ่งว่อนท่องเที่ยวสาวไปทำบาปอกุศลบ้าง ทำบุญทำทานบ้าง หรือทำสมาธิบ้าง

สรุปแล้วก็มีแต่จะต้องทำ จะต้องกระทำตลอด หยุดกระทำไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะหยุดทำการกระทำได้อย่างไร ต้องรอให้ถึงยุคที่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาตรัสรู้และชี้ทางบอกให้ จึงจะสามารถหยุดในการกระทำได้ หยุดในการปรุ้งแตงได้ ตัดวงจรแห่งวัฏฏะทุกข์ได้ พ้นไปจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ ซึ่งก็ปรากฏเป็นหลักฐานว่าได้มีผู้พ้นไปแล้วมากมาย เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ก็ได้ชนสัตว์ให้พ้นทุกข์เป็นจำนวนไม่ใช่น้อย

และที่พ้นไปได้ก็เพราะเชื่อและปฏิบัติตามคำสอน ส่วนที่ยังไม่พ้นซึ่งมีจำนวนอันนับประมาณไม่ได้นั้น ส่วนหนึ่งก็เพราะยังไม่เชื่อและยังไม่ได้ปฏิบัติตามคำสอน หรือส่วนหนึ่งก็เชื่อแล้ว และได้ปฏิบัติตามคำสอนแล้ว แต่เป็นนักปฏิบัติประเภท “วัยรุ่นใจร้อน” พอปฏิบัติตามไปได้เพียงนิดๆ

หน่อยๆ หรือได้สักกระยะหนึ่ง ก็มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะให้ได้ บรรลุผลในทันทีทันใดเลย และเมื่อผลยังไม่เกิดก็อดทนรอไม่ไหว บางท่าน ก็เลิกปฏิบัติไปแล้วก็มีจำนวนมาก

บรรดา“วัยรุ่นทางธรรม”ที่รักทั้งหลาย อดทนกันหน่อยเถอะนะจ๊ะ เพราะขั้นตอนนี้เป็นยอดของตบะหรือเป็นตบะอย่างยิ่ง ทนอดเปรี้ยวไว้กินหวานก็แล้วกัน มรรคผลนิพพานยังไม่หมดสมัยหรอก ขอรับประกันแบบ ไม่รับประกันว่าได้กินหวานแน่ๆ

โบราณจารย์ได้ให้แง่คิดสะกิดใจว่า โยคีผู้ปฏิบัติต้องทำตัวเหมือน “แม่ไก่กกไข่” หรือเหมือนบุคคลที่ต้องการน้ำ กำลังชูดบ่อน้ำอยู่ ฉะนั้น ถ้าแม่ไก่ไม่มีความอดทน กกไข่ได้แค่วันสองวันก็ไม่ยอมกกต่อไป ทิ้งไข่ไปเลย อย่างนี้ก็ไม่ได้ลูกไก่เป็นแน่แท้ หรือคนที่ชูดบ่อน้ำอยู่ พอชูดไปได้ ไม่เท่าไรก็เลิกชูด หาเรื่องว่าที่ดินตรงนั้นไม่มีน้ำ เป็นต้น แล้วก็เปลี่ยนที่ชูดไปเรื่อยๆ (เหมือนเปลี่ยนอาจารย์) หรืออุปมาอีกหลายๆอุปมาที่ชี้ให้เห็นว่า ต้องอดทน หรือต้อง“อึด”นั่นเอง อ้าว...อึดๆกันหน่อย วัยรุ่นทางธรรม ทั้งหลาย

เสียงกระซิบจากธรรมชาติ

ตามความเป็นจริงแล้ว สภาวะธรรมที่กำลังปรากฏในขณะหนึ่งๆ นั้น โดยตัวสภาวะธรรมเองไม่ได้เป็นปัญหาหรือว่าไม่ใช่อุปสรรคในการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานแต่ประการใด แต่ที่เป็นปัญหาใหญ่หรือเป็นอุปสรรคสูงสุดในการปฏิบัติก็ได้แก่ ทศนคตที่ไม่ถูกต้อง ความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ต่อสภาวะนั้นๆ ต่างหาก สภาวะหนึ่งๆ เช่น ความฟุ้ง ความเจ็บปวด และความง่วง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติทางนามธรรม เกิดขึ้นเพราะมีเหตุมีปัจจัยให้เกิด พอหมดเหตุหมดปัจจัยก็ดับไปสลายไป จะตั้งอยู่ยั่งยืนตลอดกาลนานหาได้ไม่ เปรียบเสมือนปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลมพัด แดดออก ฟ้าร้อง ฝนตก เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นได้เพราะมีเหตุปัจจัยให้เกิดเหมือนกัน และพอหมดเหตุหมดปัจจัยก็ต้องดับไปสลายไปเช่นเดียวกัน

เราวางจิตวางใจต่อปรากฏการณ์ธรรมชาติได้ฉันใด เราก็ใช้ระบบเดียวกันนี้แหละในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จะได้ไม่ต้องไปทุกข์ไปร้อน หรือไปมีปัญหากับสภาวะธรรมที่กำลังปรากฏ เพราะยอมรับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ อุปมาดั่งลมพัด แดดออก เป็นต้น แต่ขอเห็นว่าต้องยอมรับให้ได้เสียก่อน ถ้ายอมรับไม่ได้หรือไม่ยอมรับก็จะเกิดการต่อต้านขัดขืน อยากเอาชนะ ต้องการให้อยู่ในอำนาจควบคุม เป็นต้น

เหมือนกับมนุษย์เราในปัจจุบันที่มีความพยายามกันเหลือเกินที่จะเอาชนะธรรมชาติให้จงได้ สุดท้ายก็ต้องโดนธรรมชาติเล่นงานเอา (อย่าง

สาสมทีเดียว) โดยเฉพาะสภาวะธรรมภายในที่ปรากฏ ถ้าเราต้องการที่จะเอาชนะให้ได้แล้วละก็ ความสงบภายในจิตใจจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย มีแต่จะแสวงหาวิธีการเพื่อทำให้ชนะ มีความพยายามดิ้นรนไม่จบไม่สิ้น แล้วก็ตายไปชาติหนึ่ง เกิดมาใหม่ก็แสวงหาวิธีใหม่ เมื่อได้วิธีแล้วก็พยายามปฏิบัติตามวิธีที่จะเอาชนะให้ได้ จะบังคับสภาวะธรรมให้ได้ สุดท้ายก็บังคับไม่ได้ แล้วก็ตายเปล่า เสียเวลาไปอีกชาติหนึ่ง ถ้าสภาวะธรรมเขาพูดได้ เขาก็อยากจะพูดกับเราว่า

“ดูก่อนวิปัสสนาญาณิกบุคคลผู้เจริญทั้งหลาย ประโยชน์อันใดกับการที่จะพยายามบังคับฉันให้อยู่ในอำนาจควบคุม แม้ตัวฉันเองก็ยังไม่สามารถที่จะบังคับควบคุมตัวเองให้เป็นไปตามความต้องการได้เหมือนกัน เพราะว่าฉันก็ต้องขึ้นกับองค์ประกอบอื่นๆ อีกตั้งมากมาย ต้องขึ้นกับเหตุปัจจัยอื่นๆ อีก ฉันก็ไม่มีความเป็นตัวของตัวเองเหมือนกัน ไม่ได้เป็นอิสระเหมือนกัน ฉะนั้น เมื่อฉันก็ยังไม่บังคับตัวฉันไม่ได้ แล้วท่านผู้เจริญที่ได้ชื่อว่า วิปัสสนาญาณิกบุคคล จะมาบังคับฉันได้อย่างไร เป็นไปไม่ได้หรอกนะท่านทั้งหลาย จะบอกให้ ขอให้เลิกล้มความตั้งใจ เลิกล้มความพยายามอันนี้เสีย แล้วมาเฝ้าดู เฝ้าสังเกต เฝ้าดูความจริงเกี่ยวกับตัวฉันจะดีกว่านะ แล้วฉันจะแสดงความจริงที่เป็นจริงแท้ๆ ความจริงซึ่งเป็นความจริงจริงๆ ให้ท่านได้รับรู้รับทราบและรับชม จบข่าว”

เป็นอย่างไรบ้างครับ ท่านวิปัสสนาญาณิกบุคคลผู้เจริญทั้งหลาย จะไม่ลองปฏิบัติตามคำขอร้องของสภาวะธรรมดูบ้างหรือไม่ ไม่เสียหายอะไรนะ เพราะว่าอื่นๆ ก็ลองมามากแล้ว ทำมาหลายวิธีแล้ว เริ่มต้นพิสูจน์ก็ได้เลย เต็มใจจะไม่ทันกาล เต็มใจจะวันจะสาย ตลาดจะวาย (โลกแตกไปใบหนึ่งหรือผ่านอีกพุทธันดรหนึ่ง) เริ่มต้นด้วยการตั้งไว้ในใจหรือมุ่งไว้ที่ใจว่าจะไม่ทำตัวให้เป็นตัวยุ่ง

อะไรจะไปจะมาก็เป็นเรื่องของอะไร อะไรจะเกิดอะไรจะดับก็เป็นเรื่องของอะไร จะไม่เข้าไปจัดการ จัดสรร จัดแจง หรือปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ต่อเติมเสริมแต่ง ดึงเข้า ผลักออก รับเข้ามาหรือดีดออกไป แต่จะอยู่เฉยๆ อยู่เฉยๆ แบบไม่อยู่เฉยๆ ได้แก่ ระลึก รู้ อยู่ รู้ อยู่ ว่าอะไรเป็นอะไร รู้ อยู่ ว่าอะไรไปอะไรมา แต่ไม่ไปและไม่มากับอะไร รู้ อยู่ ว่าอะไรเกิดอะไรดับ รู้ อยู่ ว่าอะไรอาศัยอะไร และก็จะรู้เข้าไปในความรู้สึก ว่า แม้รู้ ก็ไม่ใช่เรา รู้ ไม่มีเรา ในการรู้ เราไม่ได้เป็นผู้รู้ ผู้รู้ไม่ใช่เรา รู้ก็เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ รู้ก็บังคับไม่ได้ รู้เองก็เป็นอนัตตา สุดท้ายก็ปล่อยรู้ไป ไม่ยึดรู้ไว้อีกต่อไป

